
E

conomische Begroting 2000

Woord vooraf	1
Samenvatting	2
De Belgische conjunctuur in internationaal perspectief	6
Kader: de macro-economische impact van de dioxinecrisis	10
Onzekerheden verbonden aan deze vooruitzichten	12
1. De bestedingscomponenten van het BBP	14
Particuliere consumptie	
Bedrijfsinvesteringen	
Investerings in woongebouwen	
Overheidsbestedingen	
Uitvoer en invoer	
2. Financiële ontwikkelingen: prijzen, kosten en rentevoeten	24
Binnenlands prijsverloop	
Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen	
Loonontwikkeling	
Belgische en buitenlandse interestvoeten	
3. Arbeidsmarkt	31

Lijst van de Figuren

FIGUUR 1	Groei van het BBP: kwartaalevolutie
FIGUUR 2	Kwartaalverloop privé-verbruik in constante prijzen
FIGUUR 3	Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote gezinnen
FIGUUR 4	Kwartaalverloop bedrijfsinvesteringen in constante prijzen
FIGUUR 5	Investeringsquote en rendabiliteit in de marktsector
FIGUUR 6	Investeringen in woongebouwen
FIGUUR 7	Indicatoren van de uitvoer
FIGUUR 8	Maandelijks verloop inflatie en vooruitzichten
FIGUUR 9	Loonkosten in vergelijking met onze zeven belangrijkste handelspartners
FIGUUR 10	Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad
FIGUUR 11	Jaarlijkse verandering van de werkloosheid

Deze macro-economische vooruitzichten werden door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) overgemaakt aan de Federale Regering in het kader van de voorbereiding van de begroting voor het jaar 2000. Volgens de gangbare procedure heeft het Federaal Planbureau een ontwerp van Economische Begroting voorgelegd aan het Wetenschappelijk Comité en aan de Raad van Bestuur van het INR. Deze laatste legt de definitieve cijfers vast en draagt de eindverantwoordelijkheid. Het Wetenschappelijk Comité heeft een gunstig advies uitgebracht over de Economische Begroting op 2 juli 1999.

De Raad van Bestuur van het INR heeft beslist de Economische Begroting 2000 op te maken volgens ESER79 methodologie. De Raad heeft geoordeeld dat de beschikbare Nationale Rekeningen in ESR95 methodologie thans ontoereikend zijn voor de opmaak van de Economische Begroting. Alle in deze publicatie vermelde cijfers (tenzij anders aangegeven) zijn dus in ESER79.

Met betrekking tot de openbare financiën werd zoals gebruikelijk de hypothese van “ongewijzigd beleid” gehanteerd. Dit betekent dat de beleidslijnen van de nieuwe Regering, zoals opgenomen in de regeringsverklaring, niet in rekening zijn gebracht. De macro-economische en financiële context in het buitenland is overgenomen uit de jongste vooruitzichten van de Europese Commissie (daterend van de lente van 1999), weliswaar geactualiseerd op basis van de meest recente monetaire ontwikkelingen.

Bij de evaluatie van de gevolgen van de dioxinecrisis werd gebruik gemaakt van de input-outputtabellen van het Federaal Planbureau.

Deze vooruitzichten werden afgesloten op 2 juli 1999.

L. Verjus

Voorzitter van de Raad van Bestuur van het Instituut
voor de Nationale Rekeningen

Brussel, juli 1999

Samenvatting

*Tegenvallend
groei­cijfer in 1999 te
wijten aan een dubbele
uitvoer-crisis*

De Aziatische crisis en de uitzaaiing ervan naar enkele andere opkomende economieën werkte met enige vertraging door in de intra-Europese handel, wat in de tweede helft van 1998 tot een beduidende conjunctuurverzwakking in de verwerkende nijverheid heeft geleid. Aan deze inzinking kwam in België iets vroeger dan in de rest van het eurogebied een einde en voor de tweede helft van 1999 wordt een verder herstel van de conjunctuur in de verwerkende nijverheid verwacht. Nochtans wordt de gemiddelde groei in 1999 van met name de uitvoer ten volle beïnvloed door dit negatieve overloop-effect van 1998 en het zwakke begin van 1999.

Voor België komt het effect van de dioxinecrisis daar nog bovenop. Zowel het verdere verloop van deze crisis als de omvang van haar weerslag zijn thans nog steeds omgeven met tal van onzekerheden. Wat wel vaststaat is dat ook de effecten van deze crisis vooral in de uitvoegerichte sector merkbaar zullen zijn.

De uitvoer krijgt in 1999 aldus zowel te kampen met een minder dynamische groei van de afzetmarkten (minder dan de voorbije drie jaar) als met een bijkomend verlies van marktaandelen in de door de dioxinecrisis getroffen sectoren. De componenten van de binnenlandse vraag (met name de particuliere consumptie, het overheidsverbruik en de investeringen van bedrijven en overheid) zouden in 1999 wel een behoorlijke groei neerzetten. Met een groei van de binnenlandse vraag met 2,1 procent en een negatieve bijdrage van de netto uitvoer ten belope van 0,2 procent, zou de groei van het BBP in 1999 uitkomen op 1,7 procent, wat nagenoeg een halvering betekent tegenover de groeicijfers van 1997 en 1998.

*Economische groei in
2000 opnieuw
gedragen door uitvoer*

Indien de dioxinecrisis geen blijvende negatieve invloed heeft op het imago van de Belgische uitvoersector, zou de uitvoer in 2000 opnieuw de belangrijkste motor van de economische groei worden. De depreciatie van de euro tijdens de eerste helft van 1999 zou, met enige vertraging, de economische groei in het eurogebied aanzwengelen, en op die manier een gunstig effect sorteren op de Belgische afzetmarkten. De groeivoet van de globale (binnen en buiten Europa) buitenlandse afzetmarkten zou volgend jaar ongeveer 1,5 procentpunt hoger uitkomen dan in 1999. Daarenboven zouden de Belgische uitvoerbedrijven als

gevolg van de aangehouden gematigde ontwikkeling van de loonkosten hun prijscompetitiviteit zien verbeteren en markt-aandelen kunnen terugwinnen.

De groei van de binnenlandse vraag in 2000 zou, onder invloed van een aantal factoren, eerder beperkt blijven. In 2000 zou een einde komen aan de periode (sinds 1994) van ononderbroken daling van de spaarquote van de gezinnen. Het wegvallen van deze impuls doet de groei van het particuliere verbruik enigszins afremmen. De investeringen in woongebouwen, die onder invloed van stimulerende maatregelen en de historisch lage rentevoeten tijdens de afgelopen twee jaar een vrij sterke groei lieten zien, zouden aan dynamiek inboeten. De rendabiliteit van de ondernemingen in de marktsector zou in 1998 en 1999 afbrokkelen, wat een neerwaartse impact heeft op de groei van de bedrijfsinvesteringen in 2000. In 1998 wordt de afname van de winstgevendheid voornamelijk toegeschreven aan de conjunctuurvertraging, terwijl in 1999 vooral het ruilvoetverlies (gevolg van een duurere dollar en hogere energieprijzen) en de dioxinecrisis een belangrijke rol spelen.

Al bij al zou de groei van de binnenlandse vraag volgend jaar beperkt blijven tot 1,6 procent, wat in combinatie met een sterke positieve bijdrage van de netto uitvoer (1,0 procent), de groei van het BBP in 2000 op 2,5 procent zou brengen.

Werkgelegenheidsdynamiek sterker in 2000 dan in 1999

Zowel in 1999 als in 2000 zou de binnenlandse werkgelegenheid met ongeveer 40.000 personen toenemen. In 1999 is deze toename evenwel voor bijna 60 procent te wijten aan de stijging van de overheidstewerkstelling en diverse speciale programma's (sociale maribel, PWA, herinschakelingsprogramma en eerste werkervaringscontracten), terwijl dit aandeel in 2000 slechts 40 procent zou bedragen. Een en ander betekent dat de "traditionele" werkgelegenheid in de ondernemingen in 2000 beduidend sterker zou toenemen dan in 1999. De werkloosheidsgraad volgens de gestandaardiseerde Eurostat-definitie zou terugvallen van 9,5 procent in 1998 tot 9,0 procent in 2000.

*Lonen en prijzen
blijven onder controle*

De vooruitzichten voor 1999-2000 houden rekening met het raamakkoord dat de sociale partners eind 1998 afsloten en dat een maximale stijging van de nominale uurlonen voorziet van 5,9 procent over beide jaren samen. De hieruit voortvloeiende matige stijging van de loonkosten per eenheid product maakt dat, in weerwil van de hogere oliepijzen en de appreciatie van de dollar tijdens de voorbije zes maanden, de inflatie beperkt zou blijven tot 1,2 procent in 1999 en 1,3 procent in 2000.

De spilindex voor de overheidslonen en sociale uitkeringen werd in april van dit jaar overschreden. Gezien de laag blijvende inflatie zou de volgende overschrijding van de spilindex (die momenteel 105,20 bedraagt) plaatsvinden in september 2000, waardoor dus in november 2000 de wedden van het overheidspersoneel met 2 procent zouden verhoogd worden. De sociale uitkeringen zouden één maand later (dus in december 2000) geïndexeerd worden.

*Dioxinecrisis -
onzekerheden
verbonden aan de
uitvoerprestatie in
2000*

In een eerste evaluatie van de dioxinecrisis werd verondersteld dat de uitvoer van de betrokken producten geleidelijk gedeblokkeerd zou worden over een tijdsspanne van drie maanden. Voor 2000 werd uitgegaan van een quasi normalisering van de buitenlandse handel. De voorliggende vooruitzichten houden rekening met de hieruit voortvloeiende negatieve impact op de groei van het BBP in 1999 en de afgeleide effecten in 2000.

Nochtans zouden de gevolgen van de dioxinecrisis zwaarder kunnen uitvallen dan momenteel wordt aangenomen. De markt-aandelen die tijdens het zwaartepunt van de crisis zijn verloren gegaan, zouden mogelijk slechts met moeite kunnen herwonnen worden. Bovenop de producten direct getroffen door invoerbepalingen vanwege andere landen, zou een meer algemeen imagooverlies voor de Belgische producten in vergelijking met onze buitenlandse concurrenten kunnen optreden. In dat geval zou de groei van de Belgische uitvoer in 2000 merkbaar lager kunnen uitvallen dan in deze vooruitzichten wordt vooropgesteld.

Kerncijfers voor de Belgische economie

Wijzigingspercentages in volume (tenzij anders vermeld)

	97	98	99	00
Privé-verbruik	2.1	3.4	1.9	1.8
Overheidsverbruik	0.8	1.4	2.3	1.7
Bruto kapitaalvorming	5.4	3.9	3.8	0.7
Nationale finale bestedingen	2.2	4.6	2.1	1.6
Uitvoer van goederen en diensten	7.1	3.1	2.0	5.1
Invoer van goederen en diensten	6.3	5.4	2.4	4.0
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei)	0.9	-1.6	-0.2	1.0
Bruto binnenlands product	3.0	2.8	1.7	2.5
Traditionele consumptieprijsindex	1.6	1.0	1.2	1.3
Gezondheidsindex	1.3	1.3	1.1	1.3
Reëel beschikbaar inkomen gezinnen	1.1	2.4	1.4	2.1
Spaarquote gezinnen (in % van het beschikbare inkomen)	15.2	14.4	14.0	14.2
Binnenlandse werkgelegenheid (wijziging in duizenden, toestand op 30 juni)	22.1	53.5	40.8	38.5
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard, jaargemiddelde)	9.4	9.5	9.3	9.0
Saldo lopende rekening (in % BBP)	4.9	4.0	3.4	4.0
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand) (%)	3.5	3.6	2.7	2.6
Lange rente (OLO, 10 jaar) (%)	5.8	4.8	4.4	4.5

*Internationale
conjunctuur in 1999 en
2000*¹

Tijdens de eerste maanden van 1999 trad een gevoelige verbetering van de internationale omgeving op. Getuige hiervan: de terugkeer van de rust op de financiële markten, het herstel van de aandelenbeurzen en de afwezigheid van een verdere uitzaaiing van de crisis in Rusland en Brazilië naar andere opkomende economieën. Tevens is de financiële toestand van bepaalde Zuidoost-Aziatische economieën er op vooruit gegaan, en hun herstel zou krachtiger kunnen zijn dan voorzien. Bovendien was het aanhouden van de sterke groei in de Verenigde Staten tijdens het eerste kwartaal een aanzet voor een opwaartse herziening van de Amerikaanse groei voor dit jaar.

Het merendeel van de internationale instellingen zijn het er vandaag over eens dat de risico's die op de wereldeconomie wegen, duidelijk minder groot zijn dan zes maanden geleden. In min- of meerdere mate wordt dit toegeschreven aan de renteverlagingen in de industrielanden.

De oorlog in Kosovo zou slechts een beperkte impact hebben op de wereldeconomie en zou voornamelijk de kleinere economieën in de betrokken regio treffen. De groei van de wereldeconomie zou in 1999 globaal beschouwd vergelijkbaar zijn met deze van vorig jaar, d.i. iets hoger dan 2 procent. Volgend jaar zou de groei van de wereldeconomie aantrekken tot ongeveer 3 procent. Bovendien zou de groei evenwichtiger samengesteld zijn dan de twee vorige jaren, met enkel nog de ex-Sovjetunie als regio in crisis. Op de Braziliaanse economie blijven weliswaar een groot aantal risico's wegen (met name op het vlak van de terugbetaling van de publieke schuld), maar de laatste maanden doken ook hier een aantal positieve elementen op.

De economieën in Zuidoost-Azië, en meer bepaald Korea en Thailand, blijken steeds duidelijker hun weg uit de crisis gevonden te hebben. Na het herstel van de wisselkoersen en de beurskoersen, gevolgd door een daling van de interestvoeten, zijn het ditmaal tastbare tekenen van herstel van de reële economie die waargenomen worden. Omwille van de omvang van de structurele hervormingen en de ingrepen in de werking van de

1. De internationale omgeving gebruikt in Economische Begroting van juli is traditioneel gebaseerd op de vooruitzichten van de Europese Commissie daterend van de lente van het lopende jaar, cf. European Commission - Directorate-General for Economic and Financial Affairs, "Economic Forecasts 1999-2000", Spring 1999. De hypothesen met betrekking tot de wisselkoersen, de rentevoeten en de olieprijs zijn geactualiseerd om rekening te kunnen houden met de meest recente waarnemingen.

kapitaalmarkten, zou de herneming van deze economieën dit jaar nog matig zijn, en meer uitgesproken in 2000.

De vooruitzichten voor de Japanse economie blijven onzeker. Als gevolg van de groter dan verwachte terugloop van het Japanse BBP eind 1998, werden de groeivoorzichten voor 1999 eens te meer neerwaarts bijgesteld. Voorlopige ramingen wijzen echter in de richting van een positieve groeivoet van het BBP tijdens het eerste kwartaal van 1999. Dit zou het einde kunnen aanduiden van de achteruitgang van de Japanse economie, hoewel op basis daarvan nog niet van een echte herneming kan gesproken worden. Hoewel de groei in het eerste kwartaal voor een deel op rekening kan geschreven worden van de overheidsinvesteringen, wordt eveneens een toename van de private binnenlandse vraag genoteerd, wat zou bevestigen dat aan de achteruitgang van het vertrouwen bij consumenten en bedrijfsleiders een einde gekomen is. De hervorming van de banksector, de getroffen begrotingsmaatregelen en de herneming van de handelsstromen met de overige Aziatische landen, zouden tijdens het tweede halfjaar gaandeweg hun invloed doen gelden, wat voor Japan opnieuw tot een licht positieve groei in 2000 zou leiden.

Gelet op het dynamisme van de Amerikaanse economie begin dit jaar (groei van 4,3 procent op jaarbasis), werd het scenario van de zachte landing opnieuw een jaar uitgesteld (tot 2000). De sterke groei van de binnenlandse vraag in de Verenigde Staten, die - ter herinnering - grotendeels een tegengewicht heeft gevormd voor de negatieve effecten van de crisis in de opkomende economieën, werd in ruime mate gevoed door de stijging van de aandelenkoersen. Niettemin zouden de verwachte daling van de ondernemingswinsten en van de bezettingsgraad van de productiecapaciteit, het afzwakken van de vermogens-effecten en de minder gunstige monetaire omstandigheden een geleidelijke vertraging van de binnenlandse vraag in 2000 bewerkstelligen.

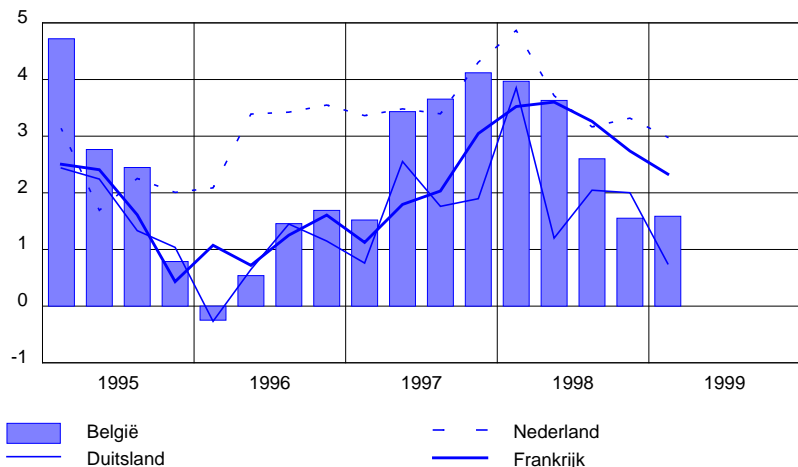
Tijdens de tweede helft van 1998 werd de Europese economie geconfronteerd met de gevolgen van de Aziatische crisis op de handelsstromen. Tijdens het laatste kwartaal van 1998 en het eerste van 1999 werd kwartaal-op-kwartaal een terugval van de Europese uitvoer genoteerd. De vertraging van de Europese economie heeft geleid tot een neerwaartse herziening van de groeivoorzichten voor dit jaar. Deze vertraging was vooral merkbaar in Duitsland en Italië, twee landen die geconfronteerd zijn met een weinig levendige binnenlandse vraag en een uitvoerstructuur die hen kwetsbaarder maakte voor de crisis. Vanaf het laatste kwartaal van 1998 tastten de verslechterde vraagvoorzichten het ondernemersvertrouwen in de industrie aan, wat gewogen heeft op de investeringsneiging in de open sector. Het privé-verbruik daarentegen, profiteerde van de impact van de ruilvoetverbetering op de consumptieprijzen.

De verzwakking van de economische groei in Europa zou slechts een tijdelijk karakter hebben. Ze wordt verklaard door een negatieve bijdrage van de netto uitvoer en de voorraadwijzigingen, alsook door een vertraging van de bedrijfsinvesteringen in uitrustingsgoederen als gevolg van ondernemingswinsten die onder druk kwamen. De verbetering van de vraagvoorzichten in de industrie tijdens het tweede kwartaal van 1999 zou echter een herneming van de investeringen toelaten vanaf de tweede helft van dit jaar. De handhaving van het consumentenvertrouwen op een vrij hoog niveau laat van zijn kant dan weer een sterke groei van het privé-verbruik vermoeden, die zou gestimuleerd worden door een verdere toename van de werkgelegenheid (met name in de dienstensector) en de lage inflatie.

Parallel met de herneming van de wereldeconomie zou tijdens de tweede helft van 1999 eveneens een herstel van de internationale handelsstromen op gang komen. De verwachting van een meer evenwichtige wereldvraag en binnenlandse bestedingen in Europa die sterk blijven, geven aanleiding tot een scenario van groeiversnelling in 2000. De bijdrage van de netto uitvoer tot de Europese groei zou opnieuw neutraal worden, te meer daar de depreciatie van de effectieve wisselkoers van de euro sinds het begin van dit jaar zou bijdragen tot het herstel van de Europese uitvoer.

Dankzij de privé-consumptie was de economische groei in 1998 erg sterk in Nederland, maar veel matiger in Duitsland.² In België viel de groei uiteindelijk iets minder sterk uit dan in Frankrijk omwille van de sterke groeivertraging in het laatste kwartaal van het jaar. Deze werd niet alleen verklaard door een sterkere jaar-op-jaar daling van de Belgische uitvoer vergeleken bij de uitvoer van onze belangrijkste handelspartners, maar ook door een minder sterke groei van de privé-consumptie, terwijl die juist aantrok bij onze handelspartners, en voornamelijk in Duitsland.

FIGUUR 1 Groei van het BBP: kwartaalevolutie (groei in %, t/t-4)

Bron: Nationale bronnen, INR (ESR95)

In 1999 zal de economische groei in België, zoals in de buurlanden, minder sterk zijn dan vorig jaar, voornamelijk onder invloed van de vertraging van de potentiële uitvoermarkten. De Belgische groei zou ongeveer even hoog zijn als in Duitsland. Daar waar voor Duitsland een zekere inhaalbeweging wordt

2. De Duitse groei voor 1998 werd fors naar beneden herzien (met 0,5 procentpunt) door de invoering van het ESR95. De herziening had voornamelijk betrekking op de bijdrage van de voorraadvorming tot de groei (van 1,5 naar 0,9 procent).

verwacht van de binnenlandse vraag, zou deze in België, Frankrijk en Nederland minder dynamisch worden.

Volgend jaar zou de groei in België en in de buurlanden aantrekken. De uitvoer zou, in vergelijking met dit jaar, immers profiteren zowel van meer dynamische uitvoermarkten (en dit zowel binnen als buiten Europa), als van het vertraagde effect van de depreciatie van de euro. Een meer contrasterende evolutie zou zich voordoen voor de binnenlandse vraag: in België en Nederland wordt een vertraging verwacht, terwijl in Duitsland en Frankrijk een stabilisering van het groeicijfer wordt vooropgesteld.

Kader: de macro-economische impact van de dioxinecrisis

Hoewel wetenschappers van oordeel zijn dat dioxine slechts op lange termijn schadelijke effecten heeft op de mens, wordt de economische activiteit reeds op korte termijn beïnvloed. Op 2 juni 1999 besliste de Europese Commissie, via het Permanent Veterinair Comité, om de verkoop, de uitvoer en de verdeling te verbieden van gevogelte en eieren, alsook afgeleide producten van Belgische oorsprong die eventueel met dioxine zouden kunnen besmet zijn. Enkele dagen later werden rund- en schapenvlees, alsook afgeleide producten aan de lijst toegevoegd.

Zelfs indien vandaag de situatie voor een stuk opnieuw genormaliseerd is, blijft de impact van deze maatregelen toch onduidelijk. Administratieve invoerbelemmingen blijven in bepaalde landen bestaan. Daarenboven, en waarschijnlijk nog belangrijker, is het feit dat afnemers van Belgische producten, zowel consumenten als bedrijven, hun gedrag kunnen wijzigen. Derhalve is het nodig gebleken om in de voorliggende Economische Begroting rekening te houden met deze crisis, uitgaande van hypothesen omtrent de omvang en voornamelijk de duur van de crisis.

Vooreerst wordt verondersteld dat, gedurende een beperkte periode van twee weken, de binnenlandse consument Belgische producten die mogelijk besmet waren, vervangen heeft door ofwel identieke ingevoerde producten, ofwel door andere voedingsproducten. Deze gedragswijziging leidt, ceteris paribus, tot een daling van de privé-consumptie met 2 miljard en een toename van de invoer van goederen met ongeveer 3 miljard. Geen enkel effect op de consumptieprijzen werd in rekening gebracht.

Ten tweede wordt verondersteld dat tijdens de maand juni de helft van de uitvoer van goederen die mogelijk besmet waren, werd stopgezet. Voor de volgende maanden wordt aangenomen dat de blokkering van de uitvoer in de loop van de zomer gaandeweg wordt opgeheven. Toch wordt er rekening mee gehouden dat in 2000 een beperkt structureel verlies van marktaandeel overblijft. In dit scenario zou de uitvoer van goederen met 19 miljard in 1999 en met 5 miljard in 2000 verminderen. Tenslotte is het belangrijk er op te wijzen dat de hypothese van “ongewijzigd beleid” gehanteerd wordt, wat inhoudt dat geen rekening wordt gehouden met eventuele schadeloosstelling van producenten door de overheid.

De tabel toont de belangrijkste macro-economische effecten die in dit scenario kunnen verwacht worden.

TABEL 1 **Belangrijkste macro-economische effecten van de dioxinecrisis op de Belgische economie**
(afwijking in procent ten opzichte van het referentiescenario)

	1999	2000
Privé-verbruik	-0.1	-0.1
Bruto vaste kapitaalvorming	-0.1	-0.4
Uitvoer	-0.3	-0.1
Invoer	-0.1	-0.1
Bruto Binnenlands Product	-0.2	-0.1
Werkgelegenheid in de ondernemingen		
In aantal uren	-0.1	-0.1
In aantal personen	-0.0	-0.1

Uit deze eerste raming blijkt dat de daling van de binnenlandse bestedingen en de uitvoer zou worden vertaald in een daling van het BBP met ongeveer 0,2 procent in 1999. De werkgelegenheid in aantal personen zou nagenoeg onveranderd blijven in de veronderstelling dat de daling van het arbeidsvolume in aantal uren met 0,1 procent zich bijna uitsluitend vertaalt in een toename van de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht.

In 2000 zou het niveau van het BBP iets lager blijven dan het niveau dat bereikt zou zijn zonder de crisis. Dit verschil zou echter slechts 0,1 procent bedragen. Dit impliceert een zekere inhaalbeweging tegenover 1999, die voornamelijk wordt verklaard door de nagenoeg volledige normalisering van de Belgische uitvoerprestaties. Voor wat de werkgelegenheid in 2000 betreft, zou de daling van het arbeidsvolume in aantal uren neerkomen op een evenredige daling van het aantal werkzame personen.

Het risico op een harde landing in de Verenigde Staten, die zou worden ingeleid door een aanzienlijke koerscorrectie op de beurzen, is duidelijk minder aanwezig dan enkele maanden geleden. Gelet op de versterking van de interne onevenwichten (lage privé-besparingen in combinatie met sterk groeiende bedrijfsinvesteringen) en de aangroei van het deficit op de Amerikaanse lopende rekening, blijven echter nog een aantal onzekerheden bestaan aangaande het verloop van de wisselkoersen en de interestvoeten. Anderzijds is het evenzeer mogelijk dat het groeipotentieel van de Amerikaanse economie, dat voortvloeit uit de arbeids- en kapitaalproductiviteitswinsten van de afgelopen drie jaar, opnieuw onderschat wordt.

Het verwachte conjunctuurprofiel voor de Europese economie in 1999-2000 berust grotendeels op de hypothese dat de inzinking in de verwerkende nijverheid slechts een tijdelijk karakter zou hebben, en dat de internationale handel, vertrekkend vanuit de vraag vanwege de opkomende economieën, snel een vrij sterke herneming zou kennen. Hoewel het nooit volledig valt uit te sluiten dat deze herneming trager op gang zou komen, ligt de grootste onzekerheid met betrekking tot de internationale parameters voor België niet zozeer bij het profiel van onze uitvoermarkten, dan wel bij de performantie van de Belgische uitvoer zelf.

Immers, de gevolgen van de dioxinecrisis zouden zwaarder kunnen uitvallen dan in de voorliggende vooruitzichten aangenomen wordt. De marktaandelen die tijdens het zwaartepunt van de crisis verloren gingen, zouden mogelijkerwijze slechts met moeite kunnen herwonnen worden. Bovenop de producten die direct getroffen werden door invoerbepalingen vanwege andere landen, zou een meer algemeen imagooverlies voor de Belgische producten in vergelijking met onze buitenlandse concurrenten kunnen optreden. In dat geval zou het voor het jaar 2000 verwachte herstel van de Belgische uitvoerprestaties niet gerealiseerd worden, waardoor de groei van de Belgische uitvoer merklijk lager zou uitvallen dan in deze vooruitzichten vooropgesteld wordt.

Sinds het afsluiten van de voorliggende vooruitzichten (data afgesloten eind juni), heeft de stijging van de langetermijn-interestvoeten, die sedert begin mei in alle landen van het eurogebied ingetreden was, zich nog versterkt. Tussen eind juni en midden juli steeg de gewogen gemiddelde tienjaarsrente in het eurogebied met 25 basispunten. Bovendien heeft ook de depreciatie van de euro zich in die periode doorgezet.

Indien zou blijken dat de rentehausse slechts van tijdelijke aard zou zijn, zou de impact ervan op de Europese groei beperkt blijven, te meer daar, ondanks deze stijging, de lange rente op een, in vergelijking met de voorbije jaren, laag peil blijft.

De verdere effectieve wisselkoersdepreciatie van de euro (die overigens kleiner is dan de bilaterale depreciatie van de euro tegenover de dollar) betekent geen bedreiging voor het objectief van prijsstabiliteit, gelet op de lage openheidsgraad van het eurogebied. Enerzijds kan de verdere depreciatie van de euro leiden tot een verslechtering van de ruilvoet en op die manier eventueel de winstmarges van de Europese ondernemingen aanvreten. Anderzijds kan deze ook bijdragen tot een verbetering van de prijscompetitiviteit van de Europese uitvoer.

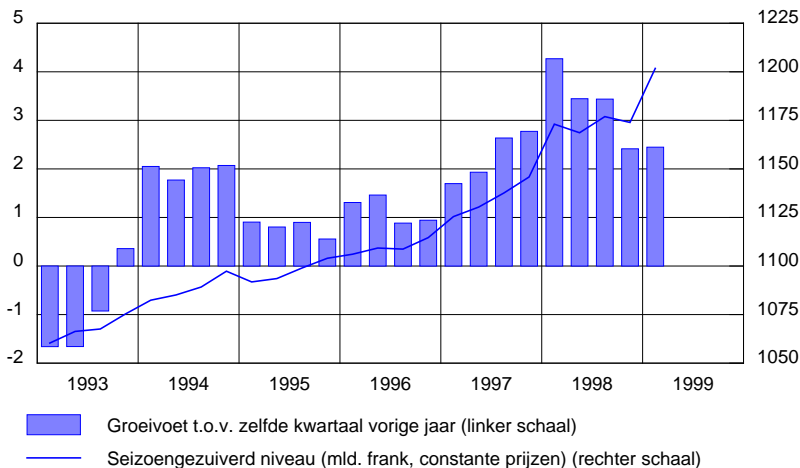
In het geval dat deze trend zich echter zou doorzetten of zelfs zou versterken (wat in de voorliggende vooruitzichten *niet* verondersteld wordt) zal het effect op de Europese groeiperspectieven in essentie afhangen van de grootteorde en de duur van de betrokken spanningen.

1. De bestedingscomponenten van het BBP

Particuliere consumptie

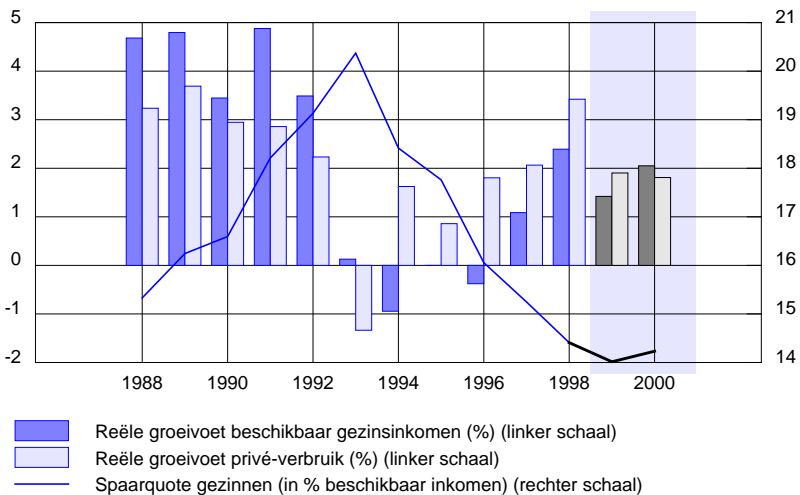
Het jaar 1998 was een topjaar voor de particuliere consumptie. Met een reële groei van 3,4 procent was de consumptiegroei in 1998 als uitzonderlijk te bestempelen; het was het hoogste cijfer van de jaren negentig en het op één na hoogste van de afgelopen twintig jaar.

FIGUUR 2 Kwartaalverloop privé-verbruik in constante prijzen

Bron: INR (ESR95)

Een opvallende toename van de binnenlandse werkgelegenheid (met meer dan 50.000 uitgedrukt in aantal personen) leidde in combinatie met een behoorlijke, doch geenszins buitensporige, stijging van de uurlonen tot een stevige groei van het reële beschikbare inkomen van de gezinnen (met 2,4 procent). Het consumentenvertrouwen evolueerde naar een hoog peil, in ruime mate als gevolg van de dalende werkloosheidsgraad en het gunstige verloop van de aandelenbeurzen. Een en ander had voor gevolg dat de gezinnen hun spaarneiging verder terugschroefden (de gezinsspaarquote daalde in 1998 met 0,8 procentpunten), wat een belangrijke impuls betekende voor de groei van het consumptievolume.

FIGUUR 3 Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote gezinnen

Bron: INR, Federaal Planbureau

De afgelopen vijf jaar daalde de spaarquote van de gezinnen met gemiddeld ruim 1 procentpunt per jaar (van meer dan 20 procent in 1993 tot 14,4 procent in 1998). Die daling kan in belangrijke mate worden toegeschreven aan betere perspectieven inzake arbeidsmarktsituatie en openbare financiën, het dalende aandeel van inkomsten uit vermogen in het beschikbare gezinsinkomen, en, meer recent, een zekere inhaalvraag vanwege de consumenten.

Zulke daling van de spaarquote kan evenwel niet onbeperkt blijven voortduren; het huidige niveau bevindt zich ruim 2,5 procentpunten onder het gemiddelde peil van de voorbije twintig jaar. Het futloze verloop van de aandelenkoersen sedert begin dit jaar en de vertraging (in vergelijking met 1998) in de groei van de “traditionele” werkgelegenheid (i.e., buiten diverse speciale programma’s, cf. hoofdstuk Arbeidsmarkt) in de ondernemingen zouden het consumentenvertrouwen temperen en de gezinnen geleidelijk aanzetten tot meer voorzichtigheid. In 1999 zou nog een verdere daling van de gezinsspaarquote genoteerd worden (met 0,4 procentpunt tot 14 procent).

Die daling is merkelijk minder uitgesproken dan de voorbije vijf jaar. Voor 2000 wordt een lichte toename van de gezins-spaarquote verwacht (tot 14,2 procent).

Terwijl de evolutie van de spaarquote in 2000 dus een licht negatieve weerslag zou uitoefenen op de privé-consumptie, zou het reële beschikbare gezinsinkomen een behoorlijke toename kennen (2,1 procent), wat merkelijk sterker is dan in 1999 (1,4 procent). De sterkere toename van het beschikbare gezinsinkomen in 2000 resulteert uit een hogere groei van de loonmassa en van het inkomen uit vermogen, terwijl de sociale uitkeringen in 2000 een minder hoge groeivoet zouden kennen dan in 1999. De hogere groeivoet van de loonmassa in 2000 in vergelijking met 1999 is op het eerste zicht verwonderlijk aangezien de uurlonen in beide jaren onderworpen zijn aan dezelfde loonnorm en de werkgelegenheid in aantal personen nagenoeg in dezelfde mate toeneemt. De sterkere toename in 2000 wordt verklaard door de stijging van de gemiddelde arbeidsduur (tegenover een daling in 1999) en het feit dat de activeringsprogramma's (lees: werkgelegenheidscreatie aan een lager dan gemiddeld loon, cf. hoofdstuk Arbeidsmarkt) een kleiner aandeel zouden hebben in de totale werkgelegenheidscreatie dan in 1999. Het inkomen uit vermogen zou in 2000 opnieuw een licht positieve nominale groei kennen, na een negatieve groeivoet in 1999. De afname in 1999 was een gevolg van de daling van de korte- en langetermijninterestvoeten en de gekrompen winstgevendheid van de ondernemingen in 1998 (leidend tot minder uitgekeerde dividenden).

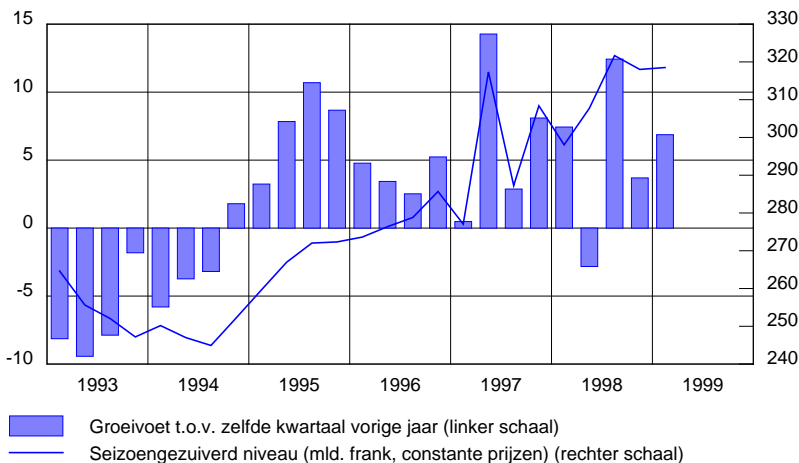
Al bij al wordt voor 2000 een reële groei van het privé-verbruik met 1,8 procent verwacht, resulterend uit een stijging van het reële beschikbare gezinsinkomen met 2,1 procent en een toename van de spaarquote met 0,2 procentpunt.

Bedrijfsinvesteringen

Tijdens de jaren 1995-1998 groeiden de bedrijfsinvesteringen in volumetermen tegen een ritme van 4 tot 5 procent per jaar. Hierdoor nam de investeringsquote, die het aandeel van de bedrijfsinvesteringen in het BBP weergeeft, toe van 10,5 procent in 1994 tot 11,2 procent in 1998. Hiermee bleef de investeringsquote toch nog 1,5 procentpunt onder het gemiddelde niveau van de jaren 1989-91.

De vrij stabiele groei van de bedrijfsinvesteringen tijdens de afgelopen vier jaar zou enigszins verwondering kunnen wekken. In 1995 trad immers een duidelijke conjunctuurvertraging op en bedrijfsinvesteringen worden doorgaans beschouwd als een vrij conjunctuurgevoelige bestedingscomponent. Vermoedelijk werd de negatieve weerslag van de conjunctuurinzinking in 1995 meer dan gecompenseerd door de aanhoudende stijging van de rendabiliteit van de ondernemingen in de marktsector en de monotoon dalende langetermijninterestvoeten.

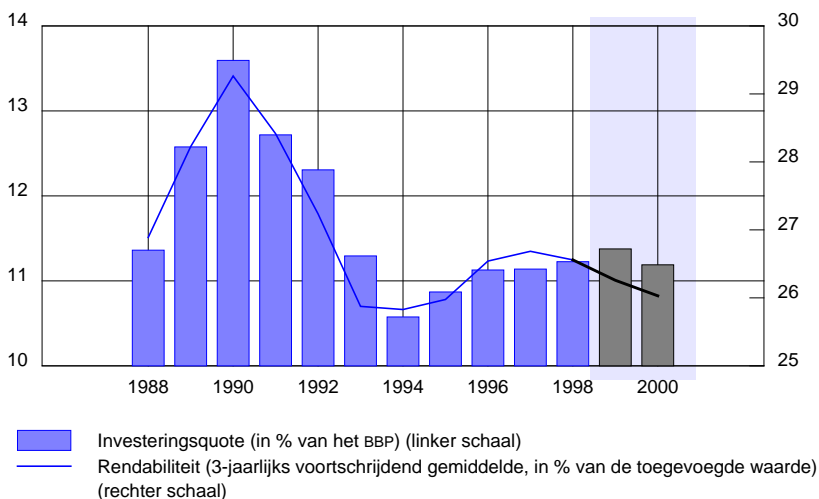
FIGUUR 4 Kwartaalverloop bedrijfsinvesteringen in constante prijzen

Bron: INR (ESR95)

Sedert de conjunctuurinzinking die zich in de loop van 1998 manifesteerde, liggen de kaarten enigszins anders geschud. De vertraging van de economische groei stelde een voorlopig einde aan de stijgende trend van de winstgevendheid in de marktsector. Tekenend was bijvoorbeeld dat de ondernemingen in de verwerkende nijverheid hun investeringsplannen in de lente van 1999 beduidend lager inschatten dan zes maanden eerder (neerwaartse herziening van de nominale groei voor 1999 van bijna 9 procent naar 3 procent).

FIGUUR 5 Investeringsquote en rendabiliteit in de marktsector

Bron: INR, Federaal Planbureau

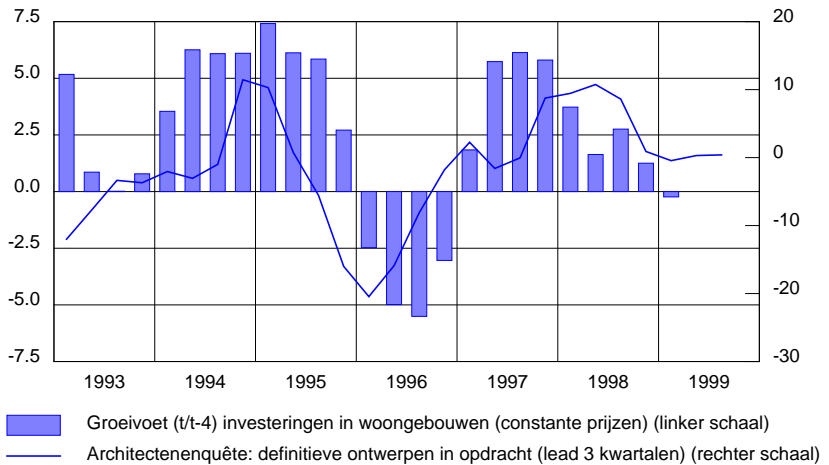
Voor 1999 wordt een reële groei van de bedrijfsinvesteringen van 3,3 procent verwacht, merkkelijk lager dus dan de voorbije vier jaar. De bezettingsgraad van het productievermogen in de verwerkende nijverheid zou in de loop van 1999 weliswaar een lichte toename te zien geven tegenover het niveau van het eerste kwartaal van 1999, doch uitgedrukt in jaargemiddelde niet uitstijgen boven het peil van 1998. De output gap (in procent van het potentiële BBP) zou in 1999 nagenoeg blijven steken op het niveau van 1998. Deels onder invloed van de dioxinecrisis en het ruilvoetverlies zou de rendabiliteit van de marktsector in 1999 en 2000 afbrokkelen. In lijn met deze bevindingen wordt voor 2000 een zeer matige reële groei van de bedrijfsinvestering-

gen (van 1,3 procent) vooropgesteld. De investeringsquote zou een beperkte terugval kennen, van 11,4 procent van het BBP in 1999 tot 11,2 procent in 2000.

Investerings in woongebouwen

De investeringen in woongebouwen hebben in 1998 een groei gekend van 2,7 procent. De stopzetting, midden 1998, van de gunstmaatregel die lagere BTW-voeten voor bepaalde woningtypes toeliet, gaf een bijkomende impuls aan de activiteit tijdens de eerste jaarhelft van 1998. Op basis van de kwartaalrekeningen zou tijdens de daaropvolgende kwartalen, en in het bijzonder tijdens het laatste kwartaal van vorig jaar, een duidelijke groeivertraging opgetreden zijn.

FIGUUR 6 Investerings in woongebouwen

Bron: INR (ESR95), NBB

Het volume van de definitieve ontwerpen van woongebouwen uit de trimestriële enquête bij de architecten, die ongeveer drie kwartalen vooroploopt op de investeringsactiviteit, toont een afname van de volumes vanaf begin 1998, wat de groeivertraging in de nationale rekeningen aan het einde van het jaar bevestigt. Vanaf het derde kwartaal van 1998 geven de enquête-resultaten een stabilisering en zelfs een licht herstel te zien. Dit herstel wordt overigens bevestigd door de enquête-indicator die

de vooruitzichten van de architecten aangaande het volume van de opdrachten weergeeft.

Rekening houdend met de tijdsspanne die bestaat tussen de investeringsbeslissing van de gezinnen en het moment waarop de eigenlijke investeringsactiviteit tot uiting komt in de nationale boekhouding, zou de herneming van de woningbouw vermoedelijk pas tegen het einde van dit jaar merkbaar worden. De verwachte lage groei van de woningbouwinvesteringen in 1999 ligt bovendien in de lijn van de daling van het aantal verkochte bouwpercelen vorig jaar. Voorzichtigheidshalve werd derhalve de groei van de investeringen in woongebouwen neerwaarts herzien en wordt voor 2000 een gematigd positief groeicijfer vooropgesteld. Positief, aangezien de determinanten van de potentiële investeringsvraag vanwege de gezinnen gunstig gericht blijven: het reële beschikbare gezinsinkomen neemt sedert 1997 toe en de verbetering van de situatie op de arbeidsmarkt (bepalend element voor het vertrouwen bij de consumenten) zet zich door. Gematigd nochtans, want de recente stijgingen van de bouwprijzen en van de hypothecaire rentevoeten zouden in zekere mate roet in het eten kunnen strooien.

Overheidsbestedingen De overheidsconsumptie bestaat voor het merendeel (meer dan 80 procent) uit bezoldigingen en pensioenen ten laste van de overheidsrekening. Deze zouden in 1999 met 1,8 procent en in 2000 met 1,7 procent toenemen, als gevolg van enerzijds de *wage drift* en de sociale programmatie, en anderzijds de stijging van het aantal rustpensioenen. De publieke werkgelegenheid heeft daarentegen slechts een beperkte impact op de groei van het overheidsverbruik, in de mate dat de toename van de werkgelegenheid voornamelijk voortkomt uit deeltijdarbeid ter vervanging van loopbaanonderbrekingen en uit creatie van banen tegen een relatief lage wedde (doorstromingsprogramma's). De aankopen van goederen en diensten zouden in 1999 met 5,2 procent en in 2000 met 1,7 procent toenemen. De sterke stijging in 1999 vloeit voort uit de evolutie van de bestedingen van de Gewesten en Gemeenschappen. In totaal zou het overheidsverbruik aldus toenemen met 2,3 procent in 1999 en 1,7 procent in 2000.

De bijdrage van de overheidsinvesteringen tot de economische groei zou hoger liggen in 1999 dan in 2000, enerzijds als gevolg van de investeringen in eigenlijke zin, anderzijds ten gevolge van de hypothese inzake de verkoop van overheidsgebouwen³.

De “bruto” investeringen zouden in 1999 met 19 procent en in 2000 met slechts 1 procent toenemen. Deze uiteenlopende evolutie wordt verklaard door twee factoren. In lijn met ervaringen uit het verleden in jaren onmiddellijk voorafgaand aan gemeenteraadsverkiezingen, zouden de investeringen van de lokale overheden met meer dan 20 procent toenemen in 1999, waarna deze groeivoet zou terugvallen tot 7 procent in 2000. Een andere, meer punctuele, factor betreft de bruto investeringen van de Gemeenschappen en Gewesten, die in 1999 met 14 procent zouden stijgen, doch in 2000 met 7 procent zouden afnemen. Die ontwikkeling heeft alles te maken met een bijkomend, eenmalig verondersteld, krediet dat de Vlaamse Gemeenschap tijdens de begrotingscontrole 1999 voorzien heeft, onder meer bestemd voor de vernieuwing van schoolgebouwen en investeringen in wegeninfrastructuur en veiligheid.

De hypothesen aangaande de verkoop van overheidsgebouwen versterken nog de uiteenlopende ontwikkeling van de overheidsinvesteringen in 1999 en 2000. Die verkopen zouden de overheidsinvesteringen in 2000 met 9 miljard doen afnemen.⁴

3. In de nationale boekhouding wordt de verkoop van gebouwen beschouwd als een desinvestering (negatieve investering) voor de sector die verkoopt en als een investering voor de sector die de gebouwen verwerft.

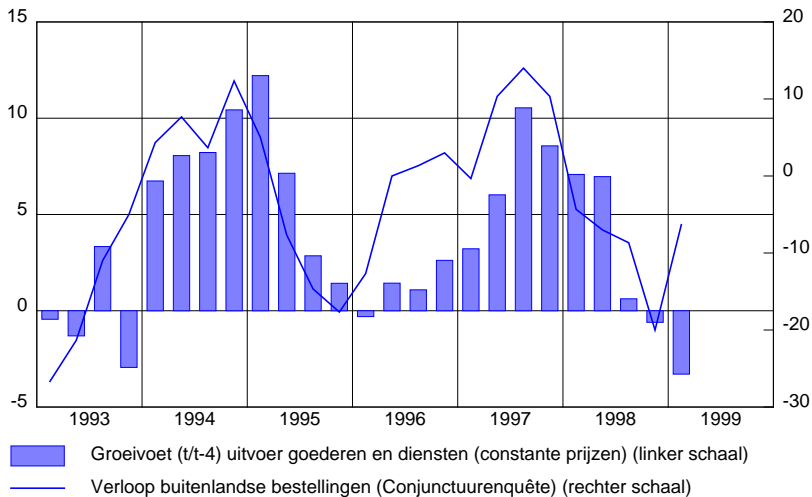
4. Eigenlijk zijn deze verkopen ingeschreven in de Rijksmiddelenbegroting van de Federale Overheid voor het jaar 1999. In de mate echter dat de budgettaire toestand (in de voorliggende vooruitzichten) gunstiger uitviel dan de doelstelling geformuleerd in het Belgische stabiliteitsprogramma, werden de verkopen van overheidsgebouwen verschoven naar volgend jaar. Deze hypothese komt overeen met een analoge beslissing die de Regering in 1998 in een vergelijkbare gunstige begrotingscontext getroffen heeft.

Uitvoer en invoer

De groei van de Belgische uitvoer van goederen en diensten verzwakte aanzienlijk tijdens de tweede jaarhelft van 1998; in het laatste kwartaal werd zelfs een negatieve jaar-op-jaar groei-voet genoteerd. Ondanks het vooruitzicht van een vrij stevige herneming van de Belgische afzetmarkten tijdens de tweede helft van 1999, zou de jaargemiddelde groei van de uitvoer in 1999 beperkt blijven tot 2 procent, en dit grotendeels als gevolg van het negatieve overloop-effect van 1998 en het zwakke begin van 1999. Bovendien zou de dioxinecrisis in de door deze crisis getroffen sectoren aanleiding geven tot een verlies aan marktaandeel, wat onze uitvoerprestaties in 1999 eveneens negatief zou beïnvloeden (zie kader in vorig hoofdstuk).

Indien de dioxinecrisis geen blijvende negatieve invloed heeft op het imago van de Belgische uitvoersector, zou de uitvoer met een groei van 5,1 procent in 2000 opnieuw de belangrijkste motor van de economische groei worden. De depreciatie van de euro (die gemiddeld over 1999 op 1,5 procent wordt geraamd) zou, met enige vertraging, de economische groei in het eurogebied aanzwengelen, en op die manier een gunstig effect sorteren op de Belgische afzetmarkten. Ook buiten het eurogebied zou de vraag in 2000 aantrekken. Met een groei van 5,6 procent zouden de buitenlandse afzetmarkten volgend jaar ongeveer 1,5 procentpunt hoger uitkomen dan in 1999. Daarenboven zouden de Belgische uitvoerbedrijven als gevolg van de aangehouden gematigde ontwikkeling van de loonkosten hun prijscompetitiviteit zien verbeteren en marktaandelen kunnen terugwinnen.

Onder invloed van de verzwakking van de totale finale vraag zou ook de groei van de invoer dit jaar sterk vertragen. De bijdrage van de netto uitvoer tot de groei van het BBP in 1999 zou daarom slechts licht negatief uitvallen. Volgend jaar daarentegen, zou de verdere vertraging van de binnenlandse vraag de herneming van de invoer beperken, waardoor een sterk positieve bijdrage van de netto uitvoer zou genoteerd worden.

FIGUUR 7 Indicatoren van de uitvoer

Bron: INR (ESR95), NBB

De effectieve wisselkoersdepreciatie van de BEF en de stijging van de energieprijzen zouden de invoerprijzen in 1999 doen toenemen met 1,0 procent. In 2000 zouden de invoerprijzen met 1,6 procent stijgen als gevolg van een verdere, weliswaar minder sterke, toename van de olieprijs, die vergezeld zou gaan van prijsstijgingen van de andere ingevoerde goederen. De toename van de invoerprijzen zou een ruilvoetverlies genereren van 0,7 procent in 1999 en 0,2 procent in 2000.

Dit ruilvoetverlies ligt tevens aan de basis van de verslechtering van het saldo op de lopende rekening van de betalingsbalans van 4,0 procent in 1998 tot 3,4 procent in 1999. De terugkeer van het overschot op de lopende rekening naar 4,0 procent van het BBP in 2000 is toe te schrijven aan de sterk positieve bijdrage van de netto uitvoer.

2. Financiële ontwikkelingen: prijzen, kosten en rentevoeten

Binnenlands prijsverloop

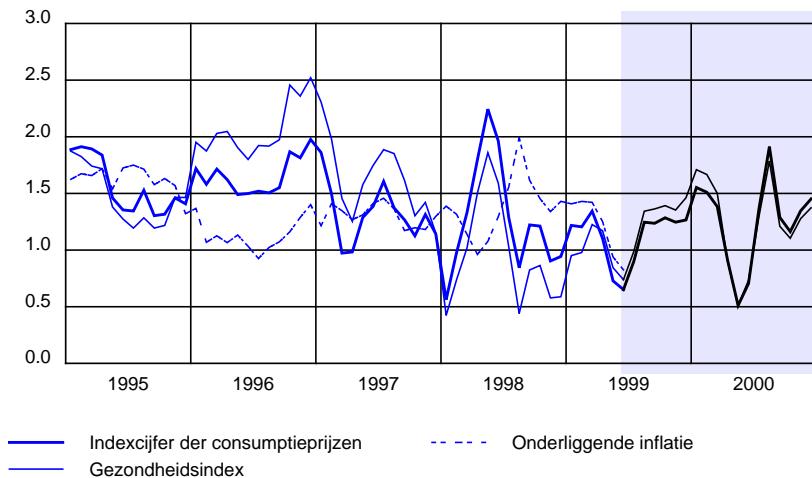
Het algemene indexcijfer der consumptieprijzen nam in 1998 in jaargemiddelde termen met 0,95 procent toe. Deze lage consumptieprijsinflatie was het resultaat van een onderliggende inflatie⁵ die ongeveer 1,4 procent beliep en een negatieve bijdrage van de prijzen van brandstoffen en andere energieproducten. Op de internationale oliemarkten viel de Brent terug van meer dan 15 USD per barrel in januari tot ongeveer 10 USD in december. Dit leverde voor 1998 een jaargemiddelde olieprijs van 13,4 USD per barrel op, zowat 30 procent lager dan in 1997.

De gezondheidsindex wordt bij constructie veel minder beïnvloed door de evolutie van de energieprijzen. Daardoor viel in 1998 de inflatie gemeten aan de hand van de gezondheidsindex (1,27 procent) hoger uit dan de inflatie gemeten aan de hand van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen.

De vrije val van de olieprijs die zich in 1997 en 1998 aftekende, werd rond de jaarwisseling omgekeerd. De Brent olieprijs bedroeg in juni van dit jaar 16,3 USD per barrel, tegenover 10,3 USD eind vorig jaar. De US dollar werd tegenover de euro over de eerste zes maanden van het jaar meer dan 10 procent duurder.

Tijdens de eerste helft van 1999 bedroeg de consumptieprijsinflatie 1,0 procent, resulterend uit een inflatie van 1,1 procent tijdens het eerste en 0,9 procent tijdens het tweede kwartaal. De lagere inflatie tijdens het tweede kwartaal was een gevolg van een daling van de onderliggende inflatie (van 1,4 procent tijdens het eerste tot 1,0 procent tijdens het tweede kwartaal) en van de prijsevolutie van verse groenten en fruit, die het opwaartse effect van de hogere oliepijzen en van de duurdere dollar meer dan compenseerden.

5. Inflatie gezuiverd voor wijzigingen van BTW, accijnzen en andere indirecte belastingen, alsook voor de prijsevolutie van energie-, tabaks- en alcoholproducten, en van verse groenten en fruit.

FIGUUR 8 Maandelijks verloop inflatie en vooruitzichten

Bron: MEZ, vooruitzichten Federaal Planbureau

Voor de tweede jaarhelft van 1999 wordt een inflatiegraad van 1,3 procent verwacht, wat de jaargemiddelde inflatie op 1,2 procent zou brengen. De duurdere dollar zou met enige vertraging doorwerken in de onderliggende inflatie, wat deze laatste tijdens het tweede semester van 1999 opnieuw op 1,2 procent zou brengen. Bovendien zouden de olieprijsen uitgedrukt in BEF tijdens de laatste twee kwartalen van 1999 beduidend hoger uitvallen dan tijdens de overeenkomstige periode van 1998.

Voor 2000 wordt uitgegaan van een stabilisering van de euro-dollarkoers op het jaargemiddelde peil van 1999 en een olieprijs van 16,1 USD per barrel (tegenover 15,1 USD in 1999). Net zoals de vorige drie jaren, zouden de loonkosten per eenheid product slechts een zeer geringe bijdrage leveren tot de binnenlandse inflatie. Hierdoor zou de onderliggende inflatie, in weerwil van de hogere olieprijsen en de appreciatie van de dollar tijdens de voorbije zes maanden, nauwelijks toenemen in vergelijking met het gemiddelde peil van 1999. De consumptieprijsinflatie en de inflatie gemeten aan de hand van de gezondheidsindex zouden in 2000 uitkomen op 1,3 procent. Ondanks

de lichte toename van de inflatie in vergelijking met 1998 en 1999, blijft deze duidelijk in overeenstemming met de definitie van prijsstabiliteit die de Europese Centrale Bank hanteert.

*Indexering
overheidslonen en
sociale uitkeringen*

De spilindex voor de overheidslonen en sociale uitkeringen werd in april van dit jaar overschreden. In overeenstemming met de laag blijvende inflatie zou de volgende overschrijding van de spilindex (die momenteel 105,20 bedraagt) plaatsvinden in september 2000, waardoor in november 2000 de wedden van het overheidspersoneel met 2 procent zouden verhoogd worden. De sociale uitkeringen zouden één maand later (in december 2000) geïndexeerd worden.

Loonontwikkeling

Eind 1998 sloten de sociale partners een raamakkoord, dat de maximale loonkostenstijging per effectief uur voor de periode 1999-2000 vastlegde op 5,9 procent.

Rekening houdend met dit raamakkoord en met een lagere inschatting van de inflatie in vergelijking met zes maanden geleden, wordt in deze vooruitzichten uitgegaan van een stijging van de bruto uurlonen vóór indexering met 1,7 procent per jaar in 1999 en 2000. Inclusief de diverse speciale programma's in de sector van de ondernemingen (creatie van werkgelegenheid tegen een lager dan gemiddeld loon) impliceert dit een bruto uurloonstijging vóór indexering van jaarlijks 1,5 procent.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale jaarlijkse impact van de maatregelen ter vermindering van werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid die genomen werden sinds het "Globaal Plan". In 1999 zou in de sector der ondernemingen het globale bedrag aan bijdrageverminderingen toenemen met afgerond 9 miljard. De verhoging ten gevolge van het meerjarenprogramma uit het Belgische Actieplan 1998⁶ (Sociale Maribel: + 5,5 miljard; Maribel en lage lonen: + 11,8 miljard) wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een verlaging bij de overige maatregelen, grotendeels ten gevolge van het wegvallen van de "tewerkstellingsakkoorden". In 2000 zou het globale bedrag onder impuls van het meerjarenprogramma verder toenemen met 20,5 miljard, zodat gedurende dat jaar ruim 95 miljard bijdrageverminderingen toegekend zouden worden aan de ondernemingen.

6. Tijdens de budgetcontrole 1999 werd de inwerkingtreding van het meerjarenprogramma met één kwartaal vervroegd.

TABEL 2 Vermindering van werkgeversbijdragen sinds het Globaal Plan (miljard BEF)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Ondernemingen, waarvan:	31.4	43.2	55.1	49.2	66.3	75.2	95.7
Sociale Maribel	0.0	0.0	0.0	0.5	3.1	8.6	12.5
Maribel + lage lonen	24.6	28.1	31.0	36.8	42.0	53.8	69.5
Overige	6.9	15.1	24.0	11.9	21.1	12.8	13.7
P.m.: publieke sector	3.4	5.0	4.9	5.3	6.3	6.5	6.6
Totaal	34.8	48.2	60.0	54.5	72.5	81.7	102.3

Naast de bijdrageverminderingen voor werkgevers, werd verder ook rekening gehouden met de voor 2000 aangekondigde bijdragevermindering voor werknemers met lage lonen ten bedrage van 3,8 miljard.

Als gevolg van de diverse maatregelen ter verlaging van de patronale bijdragen, zou de nominale loonkoststijging per uur in 1999 beperkt blijven tot 2,2 procent en in 2000 tot 2,1 procent. De gemiddelde arbeidsduur per persoon zou verder afnemen als gevolg van de toenemende belangstelling voor deeltijdarbeid en, daarbovenop in 1999, door de stijging van de tijdelijke werkloosheid wegens overmacht gedurende de maanden volgend op het uitbreken van de dioxinecrisis. Een en ander betekent dat de groeivoet van de loonkost per persoon beperkt zou blijven tot 1,6 procent in 1999 en 1,9 procent in 2000.

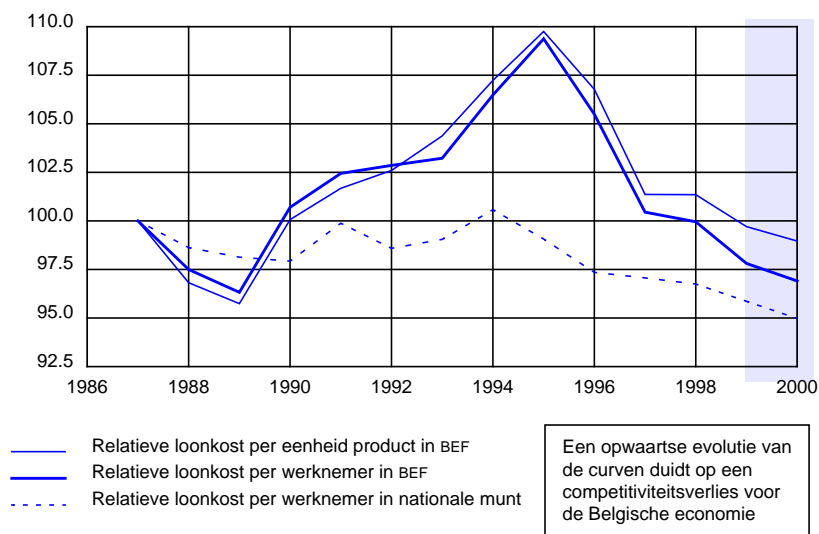
Dit jaar zouden de loonkosten per persoon in Nederland (3,6 tegenover 3,1 procent) en in Duitsland (2,7 tegenover 1,1 procent) sterker toenemen dan in 1998, terwijl in Frankrijk ongeveer dezelfde stijging zou gelden in beide jaren (1,9 tegenover 2,0 procent). In 2000 zouden de loonstijgingen in Nederland (3,2 procent) lager zijn dan in 1999, terwijl in Duitsland dezelfde (2,7 procent) en in Frankrijk (2,7 procent) een hogere stijging in vergelijking met dit jaar zou opgetekend worden.

De gemiddelde productiviteitswinst van onze drie belangrijkste handelspartners wordt opgetrokken door de hoge productiviteitsgroei in Duitsland. Daarnaast is ook de loonontwikkeling in de drie buurlanden sterker dan in België. Per saldo zouden de Belgische relatieve loonkosten per eenheid product tegenover

de drie buurlanden (voor de totale economie en in gemeenschappelijke munt) afnemen met 0,6 procent in 1999 en 0,5 procent in 2000, na een toename met 0,8 procent in 1998.

De verbetering van de Belgische competitiviteit zou aanzienlijker zijn tegenover de zeven belangrijkste handelspartners. De relatieve loonkosten per eenheid product zouden afnemen met 1,6 procent in 1999 en met 0,7 procent in 2000. Die verbetering is te wijten aan hogere loonstijgingen en loonkosten per eenheid product (uitgedrukt in nationale munt) in de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en uiteraard Nederland. In 1999 wordt dit nog versterkt door het wisselkoerseffect ten gevolge van de appreciatie tegenover de Belgische frank van de Amerikaanse dollar, en, in mindere mate van het Britse pond en de Japanse yen.

FIGUUR 9 Loonkosten in vergelijking met onze zeven belangrijkste handelspartners (1987=100)

Bron: Europese Commissie, Federaal Planbureau

*Belgische en
buitenlandse
interestvoeten*

De verlaging van het rentetarief voor basis-herfinancierings-transacties met 50 basispunten waartoe de Europese Centrale Bank begin april besliste, overtrof de verwachtingen van de financiële markten. Deze ingreep werd in essentie ingegeven door de veelvuldige signalen van lagere inflatieperspectieven in het eurogebied (op hun beurt versterkt door de vertraging van de conjunctuur). Het Europese interbancaire referentietarief (Euribor) viel terug van 3,1 procent begin 1999 tot 2,6 procent in juni. Op korte termijn is het weinig waarschijnlijk dat de ECB haar richttarieven zou verhogen. Tot op heden zijn er geen tekenen dat de doelstelling inzake prijsstabiliteit in vraag zou worden gesteld door de depreciatie van de euro, en evenmin door de verwachte herneming van de economische activiteit in Europa.

In de Verenigde Staten zijn de geldmarktrentes stabiel gebleven tijdens de eerste vijf maanden van dit jaar. In juni werd een toename genoteerd als gevolg van de verwachting van een verstrenging van het Amerikaanse monetaire beleid. In overeenstemming met deze marktverwachtingen heeft de Federal Reserve eind juni haar richttarieven met 25 basispunten verhoogd. Deze renteverhoging kaderde in de door de FED aangekondigde strategie van preventief ingrijpen tegen inflatierisico's op middellange termijn. De kracht van de Amerikaanse groei en de krapte op de arbeidsmarkt versterken immers de vrees dat de productiviteitswinsten niet langer zouden volstaan om de inflatiedruk het hoofd te bieden.

De aanzienlijke toename van de lange rente in de Verenigde Staten sedert het begin van 1999 wordt eveneens verklaard door de veranderende marktverwachtingen omtrent de evolutie van de kortetermijnrentevoeten. De Amerikaanse lange rente zou zich volgend jaar echter handhaven op 5,9 procent, zijnde het niveau geobserveerd in juni van dit jaar.

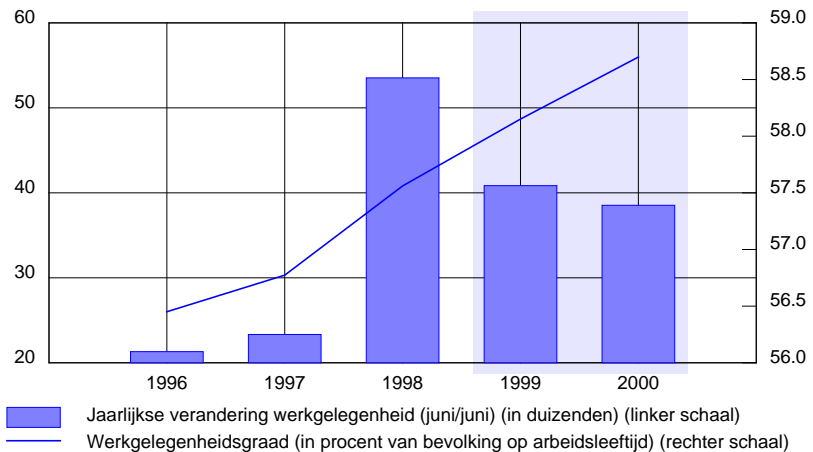
De langetermijnrentevoeten hebben overal in het eurogebied bodemniveaus bereikt tijdens de eerste twee maanden van 1999, wat onder meer de verwachting vanwege de financiële markten van een blijvend lage inflatie weerspiegelde. Tijdens het tweede kwartaal heeft de stijging van de rente op de Amerikaanse obligatiemarkten zich overgezet op de Europese tarieven, wat geleid heeft tot een steilere rentecurve in Europa. Ondanks de stijging van de Europese tienjaarsrente is het verschil met de Amerikaanse lange rente tijdens het tweede kwartaal toegenomen.

De interne factoren (budgettaire gezondmaking, gematigde inflatie, verlaging van risicopremies...) die gunstig gespeeld hebben op de lange rente in het eurogebied gedurende het afgelopen jaar en de eerste helft van dit jaar, zouden ook in 2000 nog aanwezig zijn. In de veronderstelling dat de stijging van de langetermijnrentevoeten sinds eind juni van tijdelijke aard zou zijn, zou de gewogen gemiddelde tienjaarsrente in het eurogebied in 2000 uitkomen op een peil dat ietwat hoger is dan dit jaar. Zowel in 1999 als in 2000 zou de Duitse lange rente ongeveer 15 basispunten onder dit Europese gemiddelde liggen, terwijl het verschil tussen de Belgische en de Duitse lange rente in 1999 op 25 basispunten en in 2000 op 20 basispunten zou uitkomen.

3. Arbeidsmarkt

De binnenlandse werkgelegenheid nam in 1998 aanzienlijk toe, naar schatting met ruim 53.000 eenheden. Deze werkgelegenheidsgroei zou zich verder doorzetten in 1999 en 2000, zij het tegen een lager tempo: bijna 41.000 extra arbeidsplaatsen in 1999 en ongeveer 38.500 in 2000. De werkgelegenheidsgraad⁷ zou daarmee stijgen van 56,8 procent in 1997 (laatst beschikbare observatie) naar 58,7 procent in 2000.

FIGUUR 10 Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad

Bron: FMTA, Federaal Planbureau

Een niet onbelangrijk gedeelte van de werkgelegenheidstoename over deze periode situeert zich bij de overheid, waar de werkgelegenheid in 1999 en 2000 zou toenemen met respectievelijk 11.200 en 5.400 arbeidsplaatsen. Deze toename wordt voornamelijk verklaard door het succes van de formules van deeltijdse loopbaanonderbreking (met compenserende aanwervingen) en - voornamelijk in 1999 - door de verdere toename

7. Op basis van administratieve - en dus niet Europees geharmoniseerde - bronnen.

van de werkgelegenheid binnen de “doorstromingsprogramma’s” (d.i. gesubsidieerde werkgelegenheid bij de lokale overheden).

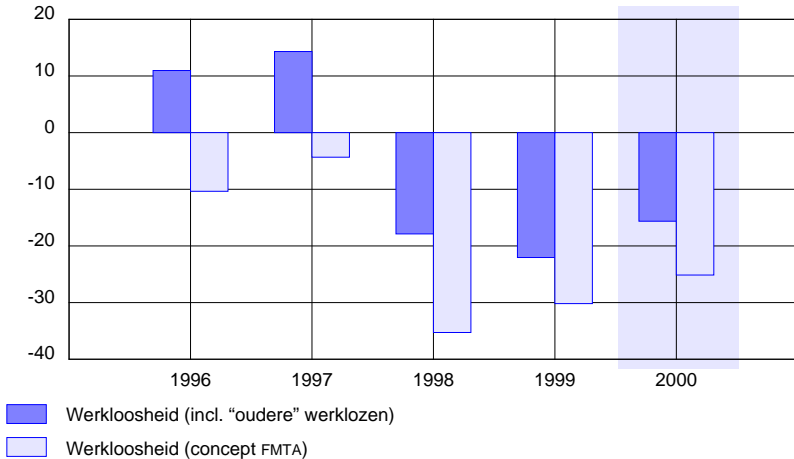
Bij de ondernemingen zou de werkgelegenheid in 1999 met bijna 30.000 personen en in 2000 met ongeveer 33.000 personen toenemen. Van die toename zou - in netto termen, d.w.z. na rekening te houden met een zeker verdringingseffect - in 1999 ongeveer 40 procent en in 2000 iets meer dan 25 procent verklaard worden door drie specifieke werkgelegenheidsprogramma’s die opgezet werden door de overheid: de “plaatselijke werkgelegenheidsprogramma’s”(PWA’s), de “Smet-banen” en de “Sociale Maribel”. In bruto termen zou de werkgelegenheid binnen deze programma’s zelfs stijgen van ongeveer 15.500 personen in juni 1998 tot 41.000 personen in juni 2000⁸.

De productiviteit per hoofd bij de ondernemingen zou toenemen met slechts 0,7 procent in 1999 en met 1,4 procent in 2000. De werkgelegenheidscreatie binnen de programma’s waarvan eerder sprake, drukt de productiviteitsstijging, en dit om twee redenen: het gaat dikwijls om laag productieve jobs, met bovendien een zeer lage gemiddelde arbeidsduur per hoofd. Wat betreft de “traditionele” werkgelegenheid (i.e. buiten de diverse speciale programma’s) bij de ondernemingen ligt de productiviteitsstijging per hoofd dan ook hoger: 1,2 procent in 1999 en 1,7 procent in 2000. De lage productiviteitstoename in 1999 zou verklaard worden door het tijdelijke karakter van de conjunctuurinzinking, waardoor het negatieve effect op de jobcreatie eerder beperkt zou blijven: ondernemingen zouden deze pauze gedeeltelijk opvangen via een verlaging van de effectieve arbeidsduur. Bovendien zouden de gevolgen van de dioxinecrisis op de arbeidsmarkt in ruime mate geabsorbeerd worden door een verhoging van de tijdelijke werkloosheid, waardoor de effectieve arbeidsduur per hoofd bijkomend zou dalen met 0,1 procent. De productiviteitsstijging per uur (exclusief werkgelegenheid binnen speciale programma’s) zou dan 1,6 procent bedragen in 1999. In 2000 zou deze productiviteitstoename per uur terug klimmen naar 1,8 procent, een waarde die historisch gezien vrij laag ligt, en mede verklaard wordt door de aanhoudend matige stijging van de brutolonen en de

8. Wat het PWA-programma betreft, worden bij conventie enkel die personen tot de werkgelegenheid gerekend die minstens 180 uren gewerkt hebben binnen een periode van 6 maanden.

remmende werking op de evolutie van de loonkosten vanwege het meerjarenprogramma inzake vermindering van werkgeversbijdragen.

FIGUUR 11 Jaarlijkse verandering van de werkloosheid

Bron: RVA, FPB

De beroepsbevolking (concept FMTA; juni-cijfer) zou nog stijgen met 13.000 personen in 2000, waardoor slechts twee derde van de werkgelegenheidscreatie tot uiting zou komen in lagere werkloosheidscijfers. De werkloosheid (concept FMTA; juni-cijfer) zou in 1999 met 30.000 en in 2000 met 25.000 personen afnemen, wat de gecumuleerde daling over de periode juni 1997 - juni 2000 op bijna 91.000 personen zou brengen. Omdat de categorie der "niet-werkzoekende UVW's" in 2000 - net als in 1999 - sterk zou blijven toenemen, is de daling minder uitgesproken indien men een ruimer concept van werkloosheid hanteert. Toch zou ook volgens dit ruimer concept (inclusief niet-werkzoekende UVW's) de werkloosheid beduidend afnemen: met 22.000 in 1999 en 15.600 personen in 2000 en met 55.600 personen over de periode juni 1997 - juni 2000.

B

ijlage

Tabel A.	Internationale omgeving
Tabel B.1.	BBP in de bestedingsoptiek in werkelijke prijzen (mld. BEF)
Tabel B.2.	BBP in de bestedingsoptiek tegen constante prijzen (groeivoeten)
Tabel B.3.	Deflatoren van de totale bestedingen (groeivoeten)
Tabel B.4.	Evolutie van de loonmassa van de ondernemingen en zijn determinanten (jaargemiddelden)
Tabel B.5.	Macro-economische indicatoren
Tabel B.6.	Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni (in duizend personen)
Tabel B.6.bis	Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni - detail (in duizend personen)
Tabel B.7.	Beschikbaar inkomen van de gezinnen (mld. BEF)
Tabel B.8.	Reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen (groeivoeten)
Tabel B.9.	Rekening van de ondernemingen (mld. BEF)
Tabel B.10.	Verrichtingen met het Buitenland (mld. BEF)
Tabel C.	Vergelijking van de kerncijfers voor de Belgische economie volgens verschillende bronnen

Tijdens zijn 27ste vergadering gehouden op 20 april 1999 heeft de Raad van bestuur van het INR beslist de Economische Begroting 2000 op te maken volgens ESER79 methodologie. De Raad heeft geoordeeld dat de beschikbare Nationale Rekeningen in ESR95 methodologie thans ontoereikend zijn voor de opmaak van de Economische Begroting.

De voorliggende tabellen bevatten dus de in september 1998 gepubliceerde Nationale Rekeningen voor 1997 en partiële, niet gepubliceerde ramingen voor 1998 in ESER79 methodologie. Aangezien de Nationale Rekeningen in ESER79 tot 1997 niet herzien werden, moeten de groeivoeten in 1998 van bepaalde grootheden uit de Nationale Rekeningen met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Tabel A. Internationale omgeving (1)

	97	98	99	00
Volume relevante wereldhandel	9.4	5.8	4.1	5.6
Volume finale vraag handelspartners	4.0	3.8	2.4	3.2
Nominale effectieve wisselkoers BEF (2)	-4.2	0.7	-1.5	0.0
Wisselkoers van de euro in dollar (peil)	-.	-.	1.06	1.06
Wereldhandelsprijzen				
Goederen excl. energie (in BEF) (3)	5.7	-1.6	1.5	1.3
Olieprijs (Brent USD per barrel)	19.1	13.4	15.1	16.1
Loonevolutie totale economie (in BEF)				
<i>7 belangrijkste handelspartners (4)</i>				
Loonkosten per hoofd	7.7	2.8	3.6	3.1
Loonkosten per eenheid product	5.5	0.9	2.4	1.4
<i>3 belangrijkste handelspartners (5)</i>				
Loonkosten per hoofd	2.5	2.2	2.6	2.8
Loonkosten per eenheid product	0.2	0.2	1.3	1.1
Rentevoeten Duitsland (peil)				
Korte rente (3 maanden)	3.3	3.5	2.7	2.6
Lange rente (10 jaar)	5.7	4.6	4.1	4.2
Rentevoeten eurogebied (peil)				
Korte rente (driemaands EURIBOR)	-.	-.	2.7	2.6
Lange rente (10 jaar)(6)	6.0	4.7	4.2	4.4

(1) Groeivoeten, tenzij anders vermeld.

(2) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie) van de BEF.

(3) Gewogen gemiddelde van de goederenuitvoerprijzen (excl. energie) van onze handelspartners.

(4) Duitsland, Frankrijk, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Italië, Verenigde Staten, Japan.

(5) Duitsland, Frankrijk, Nederland.

(6) Gewogen gemiddelde voor de landen van het eurogebied

Tabel B.1. BBP in de bestedingsoptiek in werkelijke prijzen (mld. BEF)

	97	98	99	00
Privé-verbruik (1)	5488.0	5727.0	5904.0	6086.5
Overheidsverbruik, waarvan	1251.6	1286.6	1326.9	1363.3
a. Aankopen goederen en diensten	190.3	191.6	203.4	208.9
b. Lonen, wedden en pensioenen	1035.6	1069.0	1097.1	1127.7
Bruto kapitaalvorming	1539.9	1602.0	1672.8	1697.6
a. Bedrijfsinvesteringen	966.3	1012.6	1049.8	1068.5
b. Overheidsinvesteringen	120.5	120.9	148.0	142.7
c. Woongebouwen	453.1	468.5	475.0	486.3
Voorraadverandering (1)	2.8	57.6	39.1	39.1
Nationale finale bestedingen	8282.4	8673.2	8942.8	9186.4
Uitvoer	6326.4	6523.8	6675.2	7117.0
Invoer	5933.3	6176.6	6389.3	6753.5
Bruto binnenlands product	8675.5	9020.3	9228.7	9549.9
Bruto nationaal product	8816.6	9170.0	9384.6	9711.6

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen

Tabel B.2. BBP in de bestedingsoptiek tegen constante prijzen (groeivoeten)

	97	98	99	00
Privé-verbruik (1)	2.1	3.4	1.9	1.8
Overheidsverbruik , waarvan	0.8	1.4	2.3	1.7
a. Aankopen goederen en diensten	5.7	-0.3	5.2	1.7
b. Lonen, wedden en pensioenen	0.0	1.8	1.8	1.7
Bruto kapitaalvorming	5.4	3.9	3.8	0.7
a. Bedrijfsinvesteringen	4.2	4.8	3.3	1.3
b. Overheidsinvesteringen	19.2	-0.3	21.3	-4.9
c. Woongebouwen	4.9	2.7	0.1	1.0
Voorraadvorming (1)(2)	-0.3	1.3	-0.2	0.0
Nationale finale bestedingen	2.2	4.6	2.1	1.6
Uitvoer	7.1	3.1	2.0	5.1
Invoer	6.3	5.4	2.4	4.0
Netto uitvoer (2)	0.9	-1.6	-0.2	1.0
Bruto binnenlands product	3.0	2.8	1.7	2.5
Bruto nationaal product	3.1	2.8	1.8	2.5

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen

(2) Bijdrage tot de groei van het BBP

Tabel B.3. Deflatoren van de totale bestedingen (groeivoeten)

	97	98	99	00
Privé-verbruik (1)	1.8	0.9	1.2	1.3
Overheidsverbruik, waarvan	3.0	1.4	0.8	1.0
a. Aankopen goederen en diensten	2.0	1.0	0.9	1.0
b. Lonen, wedden en pensioenen	3.2	1.5	0.8	1.0
Bruto kapitaalvorming	0.8	0.2	0.6	0.8
a. Bedrijfsinvesteringen	0.3	-0.1	0.3	0.4
b. Overheidsinvesteringen	1.4	0.6	0.9	1.4
c. Woongebouwen	1.4	0.6	1.3	1.4
Nationale finale bestedingen	1.8	0.1	1.0	1.1
Uitvoer	4.5	0.0	0.3	1.5
Invoer	5.2	-1.2	1.0	1.6
Ruilvoet	-0.7	1.2	-0.7	-0.2
Bruto binnenlands product	1.4	1.2	0.6	1.0
Bruto nationaal product	1.4	1.2	0.6	1.0

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen

Tabel B.4. Evolutie van de loonmassa van de ondernemingen (1) en zijn determinanten (jaargemiddelden)

	97	98	99	00
Loonkost per werkelijk arbeidsuur	2.5	2.3	2.2	2.1
Loonkost per persoon	2.3	2.3	1.6	1.9
Bruto loon per werkelijk arbeidsuur	2.7	2.6	2.5	2.8
Bruto loon per persoon	2.5	2.5	1.9	2.5
Indexering	1.5	1.3	1.0	1.2
Bruto loon per werkelijk arbeidsuur voor indexering	1.2	1.3	1.5	1.5
Bruto loon per persoon voor indexering	1.0	1.2	0.9	1.3
Werkgelegenheid (in aantal uren)	0.6	1.5	0.3	1.1
Werkgelegenheid (in aantal personen)	0.8	1.6	0.9	1.4
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (2)	3.1	3.9	2.5	3.3
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	3.3	4.2	2.9	4.0
<i>Bijkomende indicatoren</i>				
Inflatie: traditionele index	1.6	1.0	1.2	1.3
Inflatie: gezondheidsindex	1.3	1.3	1.1	1.3
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.2	1.7	1.0	1.2
Indexering sociale prestaties	1.2	1.5	1.2	1.0
<i>Impliciete bijdragevoeten (in % van bruto loonmassa)</i>				
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (2)	37.5	37.1	36.7	35.8
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (3)	29.2	28.8	28.3	27.5
Werknemersbijdragen (4)	12.6	12.7	12.7	12.5

(1) Exclusief dienstpersoneel

(2) Inclusief fictieve, extra-legale en werkgeversbijdragen voor de pensioenen van de Post

(3) Werkgeversbijdragen ontvangen door de Sociale zekerheid

(4) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen

Tabel B.5. Macro-economische indicatoren

	97	98	99	00
Rentevoeten				
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand)	3.5	3.6	2.7	2.6
Lange rente (OLO, 10 jaar)	5.8	4.8	4.4	4.5
Sector der ondernemingen (groeivoeten) (1)(2)				
Toegevoegde waarde in constante prijzen	3.7	3.1	1.6	2.8
Werkgelegenheid (in aantal uren)	0.7	1.5	0.3	1.1
Productiviteit per werkelijk arbeidsuur	3.0	1.6	1.3	1.7
Totale economie (ondernemingen en Overheid) (1)				
Arbeidskost per tewerkgestelde in België	2.4	2.5	1.7	2.1
Arbeidskost per eenheid product in België	0.1	0.9	0.8	0.6
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 7 landen (3)</i>				
per tewerkgestelde	-4.9	-0.3	-1.9	-0.9
per eenheid product	-5.1	0.0	-1.6	-0.7
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 3 landen (3)</i>				
per tewerkgestelde	-0.1	0.3	-0.9	-0.7
per eenheid product	0.0	0.8	-0.6	-0.5
Verkoopprijs per product in de marktsector (1) (4)	3.1	0.0	0.5	1.1
<i>Bijdrage tot de groei van de verkoopprijs per product:</i>				
(a) Invoerkosten	2.3	-0.6	0.5	0.8
(b) Kosten van binnenlandse oorsprong = (b1)+(b2)	-0.2	-0.1	0.1	0.0
(b1) Loonkosten	0.1	0.2	0.2	0.1
(b2) Kapitaalkosten	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1
(c) Winstmarges	0.6	0.4	-0.2	0.3
(d) Indirecte belastingen minus subsidies	0.4	0.3	0.1	0.0
(e) Structuureffect (5)	-0.1	-0.1	0.0	0.0
<i>Pro memorie:</i>				
Gebbruiksgraad van het productievermogen	82.0	81.8	81.6	82.0
Verandering in gebruiksgraad	2.1	-0.2	-0.2	0.4
Output gap (in % van het potentiële BBP)	-0.7	0.5	0.6	1.1

(1) Groeivoeten, jaargemiddelden, vóór statistische aanpassing

(2) Inclusief dienstpersoneel

(3) Een positief (negatief) teken wijst op een sterkere (tragere) stijging in België

(4) Deflator van de finale bestedingen (marktsector)

(5) Effect te wijten aan wijzigingen in de verhouding tussen de invoer en de finale vraag

Tabel B.6. Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni (in duizend personen)

	97	98	99	00
I Totale bevolking (II+III)	10181.2	10201.9	10220.7	10238.1
I.bis Bevolking op arbeidseleeftijd	6706.1	6707.4	6709.6	6712.7
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5833.4	5835.8	5843.9	5848.0
<i>waarvan: met RVA-uitkering</i>	280.6	293.2	300.7	310.3
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4347.9	4366.1	4376.8	4390.2
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3754.9	3808.4	3849.3	3887.8
(a) Loon- en weddetrekkenden (1)	2395.0	2445.0	2474.6	2507.8
(b) Zelfstandigen	699.9	699.9	699.9	699.9
(c) Overheidsadministratie (2)	660.1	663.6	674.8	680.2
<i>waarvan: ingeschreven bij de RVA</i>	176.8	192.4	221.7	237.2
<i>- met RVA-uitkering</i>	87.7	106.9	133.5	148.5
<i>- zonder RVA-uitkering</i>	89.0	85.5	88.1	88.6
V. Grensarbeid (saldo)	52.4	52.4	52.4	52.4
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	540.6	505.3	475.1	450.0
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	456.7	425.1	394.7	371.6
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	62.2	60.0	57.8	56.3
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	21.6	20.2	22.7	22.1
Werkloosheidsgraad (VI/III)	12.4	11.6	10.9	10.2
Activiteitsgraad (III/I.bis)	64.8	65.1	65.2	65.4
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	56.8	57.6	58.2	58.7
Pro memorie				
(d) Oudere niet werkzoekende UVW	113.8	131.2	139.3	148.8
II.bis Inactieve bevolking excl. (d)	5719.6	5704.6	5704.6	5699.2
III.bis Beroepsbevolking incl. (d)	4461.6	4497.3	4516.1	4539.0
VI.bis Werkloosheid incl. (d)	654.3	636.4	614.4	598.8
Werkloosheidsgraad (VI.bis/III.bis)	14.7	14.2	13.6	13.2
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard) (3)	9.4	9.5	9.3	9.0
Activiteitsgraad (III.bis/I.bis)	66.5	67.0	67.3	67.6

(1) Inclusief PWA, HIP, EWE (cf. tabel B.6.bis)

(2) Inclusief DSP (cf. tabel B.6.bis)

(3) In jaargemiddelde

Tabel B.6.bis Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni - detail (in duizend personen)

	97	98	99	00
I. Totale bevolking (II+III)	10181.2	10201.9	10220.7	10238.1
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6706.1	6707.4	6709.6	6712.7
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5833.4	5835.8	5843.9	5848.0
waarvan: met RVA-uitkering = ingeschreven bij RVA:	280.6	293.2	300.7	310.3
- Oudere niet werkzoekende UVW	113.8	131.2	139.3	148.8
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen (1)	7.5	8.5	9.1	9.4
- Vrijgestelden om reden van studies (1)	8.4	7.4	7.9	7.9
- Volledige loopbaanonderbreking (1)	20.3	21.8	24.3	25.1
- Conventioneel voltijds bruggensioen (1)	130.5	124.4	120.2	119.2
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4347.9	4366.1	4376.8	4390.2
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3754.9	3808.4	3849.3	3887.8
waarvan: ingeschreven bij RVA (2):	176.8	192.4	221.7	237.2
- met RVA-uitkering:	87.7	106.9	133.5	148.5
* Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering (1)	31.7	33.8	37.8	39.3
* Activering (EWE + PWA + HIP + DSP) (4)(1)	7.9	14.9	28.3	35.3
* Gedeeltelijke loopbaanonderbreking (1)	36.0	46.3	54.8	61.1
* Deelt. bruggenpensioneerden (1)	0.3	0.5	1.0	1.2
* Volledig werklozen tewerkgesteld in beschut- te werkplaats (1)	0.9	0.9	0.9	0.9
* Volledig werklozen in beroepsopleiding (1)	10.9	10.5	10.7	10.7
- zonder RVA-uitkering:	89.0	85.5	88.1	88.6
* Deelt. zonder IGU (3)	43.5	40.2	39.1	39.1
* Deeltijds werkende jongeren in wachttijd	3.3	3.5	3.7	3.7
* Vrij ingeschreven werkzoekenden en andere	42.2	41.8	45.3	45.8
V. Grensarbeid (saldo)	52.4	52.4	52.4	52.4
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	540.6	505.3	475.1	450.0
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volle- dig werklozen	456.7	425.1	394.7	371.6
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	62.2	60.0	57.8	56.3
- Jongeren in wachttijd	22.7	21.9	23.6	23.0
- Andere, waarvan:	39.5	38.1	34.2	33.3
* Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse betrekking (1)	27.9	26.7	25.7	25.1
* Aanspraak op overbruggingsuitkering (1)	0.4	0.5	0.5	0.5
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	21.6	20.2	22.7	22.1

(1) Stat Info definities (op basis van betalingen)

(2) Zonder inbegrip van de tijdelijke werkloosheid

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantie-uitkering (IGU) genieten

(4) Werkgelegenheid binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) - voor zover een voldoende aantal uren gewerkt wordt -, via het Herinschakelingsprogramma (HIP), de Doorstromingsprogramma's (DSP) of op basis van een Eerste Werkervaringscontract (EWE)

Tabel B.7. Beschikbaar inkomen van de gezinnen (mld. BEF) (1)

	97	98	99	00
Primair bruto-inkomen	7207.0	7438.4	7604.2	7845.1
<i>a. Lonen en salarissen</i>	4500.5	4671.4	4791.3	4944.0
Ondernemingen	3356.0	3485.2	3571.2	3688.0
Overheid	1035.6	1069.0	1097.1	1127.7
Grensarbeiders	108.9	117.2	123.1	128.4
<i>b. Bruto exploitatieoverschot gezinnen</i>	1761.7	1813.7	1884.2	1964.8
Inkomen der zelfstandigen	878.5	894.9	917.0	944.4
Overige	883.2	918.9	967.2	1020.4
<i>c. Inkomen uit vermogen (netto)</i>	944.9	953.3	928.7	936.3
Ontvangen interesten	505.8	503.2	480.7	478.7
Betaalde interesten (-)	204.0	217.0	217.8	227.0
Dividenden	576.1	596.1	592.0	607.5
Overige	67.0	71.0	73.8	77.1
Sociale bijdragen en belastingen	2985.9	3071.4	3153.4	3241.5
<i>a. Sociale bijdragen werkgevers</i>	1178.8	1217.7	1240.7	1263.6
<i>b. Sociale bijdragen werknemers</i>	390.4	407.7	418.7	430.2
<i>c. Sociale bijdragen niet-loontrekkenden</i>	127.3	127.1	132.3	136.0
<i>d. Belastingen op inkomens</i>	1289.4	1319.0	1361.7	1411.6
Overdrachten aan gezinnen (netto)	2217.6	2285.1	2374.5	2449.3
<i>waarvan: sociale uitkeringen</i>	2204.6	2259.5	2342.1	2410.5
(a) Bruto beschikbaar inkomen	6438.7	6652.1	6825.3	7053.0
<i>(b) Consumptieve bestedingen</i>	5488.0	5727.0	5904.0	6086.5
<i>(c) Veranderingen in wiskundige pensioenreserves</i>	36.7	39.0	41.0	43.5
(d) Bruto besparingen	987.3	964.1	962.4	1010.0
<i>Pro memorie:</i>				
Spaarquote (d)/(a+c)	15.2	14.4	14.0	14.2
verandering	-0.8	-0.8	-0.4	0.2

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen

Tabel B.8. Reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen (groeivoeten) (1)

	97	98	99	00
Primair bruto-inkomen	1.2	2.3	1.1	1.9
<i>a. Lonen en salarissen, waarvan:</i>	1.3	2.9	1.4	1.9
Ondernemingen	1.4	2.9	1.3	2.0
Overheid	1.4	2.3	1.4	1.5
<i>b. Bruto exploitatieoverschot gezinnen, waarvan:</i>	1.5	2.0	2.7	3.0
Inkomen der zelfstandigen	1.3	1.0	1.3	1.7
<i>c. Inkomen uit vermogen (netto), waarvan:</i>	0.2	0.0	-3.7	-0.4
Ontvangen interesten	-2.0	-1.4	-5.6	-1.6
Betaalde interesten (-)	-0.6	5.4	-0.8	2.9
Dividenden	1.4	2.6	-1.8	1.3
Sociale bijdragen en belastingen	2.0	1.9	1.5	1.5
<i>a. Sociale bijdragen werkgevers</i>	1.0	2.4	0.7	0.6
<i>b. Sociale bijdragen werknemers</i>	1.2	3.5	1.5	1.5
<i>c. Sociale bijdragen niet-loontrekkenden</i>	0.9	-1.1	2.9	1.5
<i>d. Belastingen op inkomens</i>	3.2	1.4	2.0	2.4
Overdrachten aan gezinnen (netto)	1.9	2.1	2.7	1.9
<i>waarvan: sociale uitkeringen</i>	0.5	1.6	2.5	1.6
Bruto beschikbaar inkomen	1.1	2.4	1.4	2.1

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen, gedeflateerd met de prijsindex van de privé-consumptie

Tabel B.9. Rekening van de ondernemingen (mld. BEF)

	97	98	99	00
1. Bruto toegevoegde waarde ondernemingen tegen factorkosten	4917.3	5112.5	5189.6	5375.9
2. Beloning van werknemers (-)	3356.0	3485.2	3571.2	3688.0
3. Andere bedrijfskosten en netto uitzonderlijke lasten (-)	6.1	6.1	6.1	6.1
4. Bruto exploitatie-overschot (= 1-2-3)	1555.2	1621.2	1612.3	1681.9
5. Inkomen uit vermogen (+) (*)	-295.1	-312.5	-327.7	-341.3
6. Bruto primair inkomen (= 4+5)	1260.2	1308.8	1284.6	1340.5
7. Lopende overdrachten (+) (= 7.1+7.2+7.3+7.4) (*)	-259.5	-314.2	-307.1	-320.8
7.1. Ontvangen sociale verzekeringspremies	208.3	216.7	222.4	230.3
7.2. Belastingen op inkomen en vermogen	-305.8	-363.3	-358.5	-375.0
7.3. Sociale uitkeringen	-171.7	-177.7	-181.3	-186.8
7.4. Overige lopende overdrachten	9.7	10.0	10.3	10.6
8. Bruto beschikbaar inkomen (= 6+7)	1000.7	994.5	977.4	1019.7
9. Verandering wiskundige pensioenreserves (-)	36.7	39.0	41.0	43.5
10. Bruto besparingen (= 8-9)	964.0	955.6	936.4	976.2
11. Kapitaaloverdrachten (+) (*)	35.1	47.8	30.1	34.0
12. Bruto kapitaalvorming (-)	877.4	974.1	989.3	1006.2
13. Netto financieringsbehoefte (-) of -vermogen (+) (= 10+11-12)	121.7	29.3	-22.8	4.0

(*) Het gaat om netto-bedragen, d.w.z. ontvangen vanwege andere sectoren minus betaald aan andere sectoren

Tabel B.10. Verrichtingen met het Buitenland (mld. BEF)

	97	98	99	00
1. Saldo goederen en diensten	393.1	347.2	285.9	363.5
Saldo goederenverkeer	120.3	88.6	29.5	75.9
Saldo dienstverkeer	366.7	350.4	353.5	392.2
Saldo reisverkeer	-93.9	-91.9	-97.0	-104.6
2. Saldo inkomens	141.1	149.7	155.9	161.7
Saldo arbeidsinkomens	108.9	117.2	123.1	128.4
Saldo inkomens uit beleggingen en investeringen	32.2	32.5	32.9	33.3
3. Saldo overdrachten	-134.8	-149.4	-153.9	-159.3
Saldo overheidsoverdrachten	-112.4	-127.2	-131.9	-137.7
waarvan netto-overdrachten vanwege de E.U.	-92.7	-104.7	-108.3	-112.7
Saldo particuliere overdrachten	-22.4	-22.2	-22.0	-21.6
4. Saldo van de lopende transacties (1+2+3)	399.4	347.4	288.0	365.8
5. Saldo van het kapitaalverkeer	15.8	1.2	0.5	-3.2
6. Netto financieringsvermogen van de volks- huishouding (4+5)	415.2	348.7	288.5	362.6
in % van het BBP	4.8	3.9	3.1	3.8

Tabel C. Vergelijking van de kerncijfers voor de Belgische economie volgens verschillende bronnen

Wijzigingspercentages in volume (tenzij anders vermeld)

	99			00		
	[1]	[2]	[3]	[1]	[2]	[3]
Privé-verbruik	1.9	2.4	2.3	1.8	2.3	2.2
Overheidsverbruik	2.3	1.3	1.9	1.7	1.2	1.6
Bruto kapitaalvorming	3.8	3.4	3.4	0.7	4.9	3.6
Nationale finale bestedingen	2.1	2.4	2.4	1.6	2.6	2.4
Uitvoer van goederen en diensten	2.0	3.1	3.2	5.1	4.4	5.5
Invoer van goederen en diensten	2.4	3.7	3.9	4.0	4.6	5.8
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei)	-0.2	-0.4	-0.4	1.0	0.0	-0.1
Bruto binnenlands product	1.7	1.9	1.9	2.5	2.5	2.2
Deflator privé-verbruik	1.2	1.0	1.3	1.3	1.3	1.4
Reëel beschikbaar inkomen gezinnen	1.4	1.8	2.1	2.1	1.7	2.1
Spaarquote gezinnen (in % van het beschikbare inkomen)	14.0	14.0	14.1	14.2	13.5	14.0
Binnenlandse werkgelegenheid (wijziging in duizenden, toestand op 30 juni)	40.8	27.7	42.1	38.5	33.0	23.2
Saldo lopende rekening (in % BBP)	3.4	4.0	4.3	4.0	3.9	4.3
Kortetermijnrente (%)	2.7	2.8	2.7	2.6	2.8	2.6
Langetermijnrente (%)	4.4	4.1	4.2	4.5	4.4	4.3

[1] Voorliggende Economische Begroting, juli 1999

[2] European Commission, Economic Forecasts 1999-2000, Spring 1999

[3] OECD, Economic Outlook 65, June 1999